

[Zapraszamy na Międzynarodowy Dzień Archiwów w Archiwum Państwowym we Wrocławiu \[1\]](#)

2023-05-29 11:57

Już 7 czerwca (środa) o godzinie 16:00 na miłośników starego Wrocławia oraz komunikacji tramwajowej czeka nie lada gratka. Będzie można obejrzeć oryginalne plany budowy tramwajów z przełomu XIX i XX w., rozkłady jazdy oraz inne dokumenty ze zbiorów Archiwum Państwowego. Następnie uczestnicy przejadą zabytkowymi tramwajami do zajezdni Popowice, gdzie będzie można obejrzeć tabor historyczny Klubu Sympatyków Transportu Miejskiego.

Archiwum Państwowe we Wrocławiu wraz z Klubem Sympatyków Transportu Miejskiego zapraszają na obchody Międzynarodowego Dnia Archiwów. W tym roku tematem przewodnim są tramwaje, a okazja ku temu jest niemała, mija bowiem 130 lat od uruchomienia pierwszej linii tramwajów elektrycznych we Wrocławiu. – W chwili uruchomienia wrocławska sieć tramwajowa była największa w Europie. Stanowiła poligon doświadczalny dla przedsiębiorstw komunikacyjnych w Niemczech. Na terenie obecnej Polski to najstarszy przykład tego środka transportu – opowiada dr Tomasz Sielicki, historyk z Klubu Sympatyków Transportu Miejskiego.

Nowinkę techniczną zaproponował władzom miejskim Moritz Wehlau, radny oraz przedsiębiorca, który zainteresował się rozwiązaniami amerykańskimi i przeniósł je na wrocławski grunt. Po uzyskaniu koncesji od miasta przekonał do swojego pomysłu Heinricha Heimanna, właściciela banku (budynek do dziś stoi na rogu Rynku i Kurzego Targu), chętnie inwestującego w rozwój śląskiego przemysłu i kolei. – Dzięki sprawności Heimanna powołano konsorcjum, które stworzyło spółkę akcyjną Elektrische Straßenbahn Breslau (Wrocławskie Tramwaje Elektryczne, ESB). – Zajezdnię wraz z dyrekcją zlokalizowano w ówczesnej wsi Grabiszyn, stąd niekiedy spółkę nazywano „tramwajami grabiszyńskimi”. Elektrownia znalazła się bliżej centrum miasta, przy dzisiejszym pl. Rozjezdny. Chodziło o równomierne zasilanie całej rozległej sieci – tłumaczy Sielicki. Pierwsza linia ESB zainaugurowała działalność rankiem 14 czerwca 1893 r. Wagony przejechały z Grabiszyna przez obecny pl. Legionów i ul. T. Kościuszki do pl. W. Wróblewskiego, aby przez most Oławski dojechać do Rakowca. Po miesiącu otworzono odnogę wiodącą przez centrum do Parku Szczytnickiego.

Okolicznościowy pokaz archiwaliów, jak i przejazd zabytkowymi tramwajami zorganizowano z okazji Międzynarodowego Dnia Archiwów: To zobowiązuje! Obejrzyście Państwo unikatowe materiały archiwalne, które wyjątkowo rzadko są publicznie eksponowane. Będą plany przebiegu linii tramwajowych, rozkłady jazdy czy instrukcje służbowe spółki ESB, pokażemy również stare fotografie. W dobie masowej cyfryzacji zbiorów archiwalnych i systematycznego umieszczania na portalach internetowych, osoby zainteresowane korzystają najczęściej z osobistych komputerów. A jednak możliwość zobaczenia dokumentów archiwalnych z bliska i na żywo skomentowanych, stanowią jedyną w swoim rodzaju atmosferę obcowania z tym co minęło, co dawno nie istnieje. To trzeba przeżyć osobiście! – opowiada dyrektor Archiwum dr Janusz Gołaszewski.

Niepozorne teczki dawnych akt potrafią skrywać prawdziwe skarby. – To gratka dla historyków. Nie tylko jako materia do książek. To właśnie w Archiwum Państwowym udało się natrafić dokumenty, dzięki którym możliwa była pieczołowita odbudowa zabytkowych tramwajów. Dr Tomasz Sielicki nie ukrywa fascynacji – Zdjęcie powypadkowe wnętrza wagonu wykonane po eksplozji znajdującego się pod ławką zbiornika na sprężone powietrze pokazało nam jak wyglądał przedział pasażerski tramwaju Maximum z 1901 r. Bez tej dokumentacji błędzilibyśmy jak we mgle, a tak wiedzieliśmy, jak odbudować wnętrze! – opowiada. Tego typu materiały również znajdą się na ekspozycji w Archiwum, a dr Sielicki opowie o renowacji tramwaju Maximum podczas prezentacji.

To jednak nie koniec atrakcji. Po prelekcji goście będą mogli wsiąść do dwóch zabytkowych tramwajów, które z mostów Pomorskich przejadą przez pl. Teatralny, Podwale, ul. Marchijską i ul. Legnicką do zajezdni nr V przy ul. Kwiskiej. Tam na zwiedzających czekać będą pojazdy z kolekcji Klubu Sympatyków Transportu Miejskiego. – Pokażemy kultowe autobusy jelcze zwane ogórkami, a także dobrze znane ikarusy. Nie zabraknie też tramwajów, w tym przegubowca typu 102Na. Zwiedzający będą mieli okazję również przyjrzeć się renowacji tramwaju-opryskiwacza z 1927 r. – zachęca dr Krzysztof Kołodziejczyk, prezes KSTM.

W zajezdni będzie można także zwiedzić perełkę wśród tramwajów, czyli wagon typu Maximum z 1901 r. Będzie można zatem zobaczyć efekt kilkuletniej renowacji, przeprowadzonej również na podstawie skarbów z wrocławskiego Archiwum Państwowego.

Udział w wydarzeniu jest bezpłatny, ale obowiązują zapisy, które będą prowadzone e-mailowo (kontakt@ap.wroc.pl [2]) od 29 maja do 6. czerwca 2023 r. Przygotowano 70 miejsc. Każdy z uczestników otrzyma pamiątkowy bilet. Ponadto będzie można wziąć udział w quizie, a na zwycięzców czekają nagrody od Archiwum Państwowego.

[3]

[4]

[5]

[6]

[Tłumacz online](#)
[języka migowego](#)

Source

URL:<https://www.wroclaw.ap.gov.pl/aktualnosci/zapraszamy-na-miedzynarodowy-dzien-archiwow-w-archiwum-panstwowym-we-wroclawiu>

Links

[1] <https://www.wroclaw.ap.gov.pl/aktualnosci/zapraszamy-na-miedzynarodowy-dzien-archiwow-w-archiwum-panstwowym-we-wroclawiu> [2] <mailto:kontakt@ap.wroc.pl> [3]
https://www.ap.wroc.pl/sites/default/files/images/2023/05/tramwaj_archiwalny_-_grafika_0.jpg [4]
https://www.ap.wroc.pl/sites/default/files/images/2023/05/konstal_4n1_1444_enusia.jpeg [5]
https://www.ap.wroc.pl/sites/default/files/images/2023/05/konstal_n_1332_1.jpeg [6]
https://www.ap.wroc.pl/sites/default/files/images/2023/05/konstal_n_1332_2.jpeg